

5993

Arwe.

Ludwig Fulda.

186

Vanemuise
näitelawa
✦ TARTUS. ✦

Wanemuise
näitelawa
✠ TARTUS. ✠

Arwe.

Näitemäng.

Ludwig Fulda.

Fölkimud: K. Kadak.

Wanemuise näitelawa
Juuni 1913.

Osalised:Ottomar wabahärra von ReigersdorfAgathe DornSupelusanstMrs KellnerSegewisercht: Mrs väiner supelusanstus.

[Saal üht väikse supelus arutuse kurhau-
sis - Keskelt tagasinas lei klauusko, mis
väljuse trepi päält viib Paremalt pool
kaksust; esimene pääkrijaga: "Soogi-
saal" Paremalt pool taga üks. Parem ja
pahem. eespool väikesed unargused laiad
toolidega. Seinte ääres leentoolid. Nõutelanu
keskel suur rohelise riidega kaetud
laud; selle pääl hulke ajalehti väes hoid-
mise vaurastega; ajakrijad ja mapped.
Laua kohal rippuu lamp sünniga.
Pah. pool kesksena ääres klauus, par.
pool raamatukapp.]

Reigersdorf [vana elumees, väevaga üles
kohendatud, paruka ja värvitud vurnu-
dega, väga peenike, aga otsitult noore-
meelise ülikond; istub väikese laua
juures par. pool. Tema ees laua pääl
kahtlöödud, "Fliegende Blätter". Laeb ühest
whupudelikesest tilkasid supelusikasse.]

üks - kaks - kolm - neli - viis - kuus -
seitse - kahesa - ühesa - kümme.

[Kõhik, ohkab, joob rohtu, teeb mõnda
näo ja väristab ennast, kõhik jälle.
Teel nagu tahaks püsti tõusta, katsub
käega selga.] Ar! - Araneetud! [Wütal
Fliegende Blätter ette]

Sügeluskohavast (välimise järlehtuget mees, umbes
kolmkümmend aastat vana, tuleb pahalt
väägib tagasi) Ja, niipea kui ma oma käi-
kudega valmis olen. - Umbes pool tundi
pärast. - (Ühe küsimise peale seestpoolt roomsa
naeruga vastates) Aga muidugi - muidugi. -
Täldenägimiseni. (Tõrjub ümberjoos näeb Reigers-
dorf.) Koh, paruni härra, kuidas esimene wann
terwise peäle mõjus?

Reigersdorf. Keskmiselt, armas doktor. Riistum-
valud on hullimad kui enne.

Arst. Katsuge üige masserimisega enne. Iga
päev enne sööki. Ma saadan teile masseriija.

Reigersdorf. Ja siis see araneetud kõha. . .

Arst. Sellest saame varsti lahti. See tarv-

vitate ometi korralikult omra ruhtu?

Reigersdorf Summa põlgtusega.

Arst Nõnda on õige.

Reigersdorf. Aga. [rohul] olge etse ehene, doktor! Kas te armate, et minu juures veel midagi paigata on?

Arst Paigata? Teil ei ole ühenduse mingit tõesist haigust. Teie olete - kurdas seda nõnda nimetatakse - nature liivarti elanud.

Reigersdorf. Hähä - seda olen ma niid küll.

Arst. Ja kui siis teie aartatesse jõutakse. Kui wana teie oieti olete, parun härra?

Reigersdorf. Mina... hm... peate te seda teadma?

Arst [naeratades] Olge minu wainimise pääle kindel!

Reigersdorf. Noh, kui seda tingimata tarwis on. [Waatab hoolikalt ümber nagu kardaks ta, et keegi kuulata wäib, siis surutult.] Kuis... [otsustawalt]

Kuis kümmend üks - Hähä, selle wana-

duse jaoks kenavasti kannas - mis?

Art. Ja, teid väiks veel päris hästi.

Reigersdorf [wäämsalastel] Eks ole?

Art. Kui 58 aastaseks pidada.

Reigersdorf [pitetult] So, so, 58 aasta -
seks, so! Aga see on ainult minu ken -
naku süüd [Tõuseb natuke waewaliselt

üles ja käib] Käik ei ole enam noor,
mitte enam küllalt kannas; annab
mind ära. Miksana kui ma istun
awaldan ma wäl mõju, dektor kind -
lasti mõju. Aga ei wõi ju ometi alati
istuda. Kui teie sin midagi teha wõis -
site.

Art. Noh, selle jaoks tarwitate te ju meie
terwisemett. See aitab niisugustel korradel
pea ickal. Ainult natuke kannatus t
peab teil olema.

Reigersdorf Seda ei ole mul aga pör -
mugi.

Art. Luba kohe päew pääle siatule -
kut!

Reigersdorf Aga taewa pärast, doktor -
 mis pean ma siis siin pääle hakkama!
 Selles nendarimeetatud terwis eparandu -
 se arutuses, selles wangimajas, kus
 mitte meistlikku kaardi partiidgi ken -
 ku ei saa! Kui te oma ähwarduse tõeks
 teete ja mind siia wiewes nädalaks
 püüki pistate - kuidas ma seda ära
 clanna pean - mulle täiesti tüme.

Arst. Wana lihtsalt, teie peate ennale mee -
 lelahutust muutsema.

Reigersdorf Meelelahutust - hääh! [Kõhub]

Arst. Kas teil siis kedagi ei ole, keda te
 ennale seltsiks siia tulla lasta wõiksite?

Reigersdorf Oleks juba keegi, aga ma kaht -
 len, kas selles pesas -

Arst. Woh, kes see siis on?

Reigersdorf. Suurepäraline naene!

Arst. Mieni sugulane?

Reigersdorf. Jumal hoidku. Kus tirkuse
 daame. Esmese järgu kunstnik. Mina
 toetan nimelt kunsti, doktor. Olen iska

kumsti armastaja olud. Haruldane
tüdruk. Olete teinast küll juba kuul-
nud: Tifi -

Arst. Ei, vahtsen.

Reigersdorf. Ei ole Tifist kuulnud? Ince-
lin! Noh, ükskõik; kui te arvate, et ma...

Arst. Ei, Tifi ei väi teie mitte tulla lasta.

Reigersdorf. Mitte?

Arst. Teie terviseparandus peab ju pää-
asjalikult selles seisma, et te enna-
senist eluvisi muudate.

Reigersdorf. Senist eluvisi? Hm, mis
sellesse puutub... see on juba muutu-
nud - tähtsalt! [Kõhik.] Aga et teie
meelelahutusest rääkisite, siis - häha.

Arst. Kas teil perekonda ei ole?

Reigersdorf. Ei, mina olen wana wae-
nelaps. See tähendab paar naigemad
onupäega, eluvõimsat poissi, kes
kangesti selle üle rõõmustavad, et
nad minu päranduse saavad -
[ohates] ja jumalale tänu, need mul on.

9.

Arst. Siis peate katsuma siin tuttawaks saada, seltskonda leida. . . See ei wõi teile ju raske olla.

Reigersdorf (clawalt). Seda küll mitte -
minu seltskondlised andid. Ma tahan
ennast kiita . . . kui tantsujuh ti tarwis
en. wõi kohljengi juhataja, saäl olen
ma ukka weel mehe eest. Ainult - puh -
tast südamest, dentor -

Arst. Mis?

Reigersdorf Waadake, minuarmanstan
naesi. See oli ukka minu nõrkus. . . hähä,
ma wäksin ka ütelda. minni tugewus
Agamisuguste asjadega ei rühelda
mitte - isegi mitte ema arsti ees. Noh,
iseenesest mäista, oled ju rawaler. Aga
mis ma tahtsin ütelda. . . see jääb
täiesti meie wahelle. . . naesed, ma ar-
wan, sin, ma arwan, nemad ei waata
minu pääle enam teiselt. Isegi Fifi
ei waata minni pääle enam teiselt.

Arst. Kas lubate mul üks awalik sõna

Intelda, paruni härra?

Reigersdorf. Laske aga lahti.

Arst. Inimese päale waadatakse ikka tõesiselt, kui tal mihurust on, niusugune paista, nagu ta on.

Reigersdorf. Nagu ta on? See olite otsekohene, dektor - kole otsekohene. Hm ja, ma olen wana. Ma olen wigane. Ma olen üksi - taitsa üksi. Olen enesele ise kausa küllalt ette waletanud. Ei aita enam. Inimesele, nagu mina, peaks aegsasti parajagu morfiumi shampanjori hulka kaldama, et ta oma wimase klaasi naeste auuks tühjendaks ja õndsalt oma isade juurde rändaks. Mis, dektor? Kas teie ei arwaka?

Arst (minema hokates). Ma arwan, et teie haigusel tundemärgid nii kurba - deks meele mülgutusteks inhtegi põhjust ei anna.

Reigersdorf. Pidage! Kõige tõesisema

haigusetundemärgi olen ma teie ees ma-
ha saanud, doktor.

Arst. Ja see olexs?

Reigersdorf. Weil poole aasta eest olexsin
ma vgauche üle naernud, kes mulle seda
olexs ette kuulutanud, ja nüüd...

Arst. Nüüd!

Reigersdorf. Minna. hm. Kas teie olete abi-
elus, doktor?

Arst. Weil mitte.

Reigersdorf. Waadake ette, et te pärast
silmapiisku mäsäda ei löse minna.

Scatawa vanaduse jaoks on abielul salga-
mata oma hääd küljed. Kui see wai-
malin olexs, kohe hõbepulmaga pääle
hakata. Aga need kaks kümme
wuis aastat selle eel, need kohutasiwad
mind ära. Noh, ja nüüd. [kõhib] nüüd
on seks liig hilja.

Arst. Naist wõtta ei ole kunnagi hilja.

Reigersdorf. Ah, teie määrte mett moka
pääle!

Arst. Ja, paruni härra, mõnus kodu, rahuline korraldatud elu, naene, kes hädakorralt ka lahke haigetalitaja on - see oleks küll parem rohi, kui see, mida mina teile kirjutada võin.

Reigersdorf Hm ja . . . peaksin õige selle maa tütarde hulgas ringi vaatama. Adelinees kõige paremates aas-tates, tähtsalt kokku kiiwanud wa-randusega ja seisukohase luuvalu haigusega. hähä, nad saavad küll minupärast nisklema.

Arst. Soodetawasti olete teie paremas tujus, kui ma teid jälle vaatama tulen.

Reigersdorf [on omma kella waadanud.]

Wool poelteist tundi kuni lõunani! Hõnnus! Kui ma ainult teaksin, kui-das ma selle aja surmiks pean lõõma.

Arst. Teil on ju siin lugemust küllalt.

Reigersdorf [uhates.] Ka amet! Seda nalja-lehte tunnen ma juba pääst. Mitte mända prantsuse pilxlehtegi ei ole

teil sin ja see peab lugemisetuba ole-
ma. Ma hõestan supeluskoha valituse
juures kaebust.

Arst [naeratades] Schke seda! Talle nä-
gemiseni, paruni härra.

Reigersdorf Nägemiseni, doktor.

Arst [ära minnes] Ja ma saadan teile
massaerija. [Kisalt ära]

Reigersdorf Plus! [Panib näpitsprilli ni-
na pääle, võtab ohates ja visedes. Plie-
gende Plätter kätte, lehitseb igavest
tundes ja jääb matine suikuma]

Agathe [tuleb selle aja sees pah. poolt. Umbes
wus kümme aastat wana, weel pä-
ris hää kuju ja peruske nägu; maits-
uuskalt lihtsalt riides. Säheb see klaua
juurde ja otsib ajalohete hulgas]

Reigersdorf [on wahina tõttu üles ärganud
ja näeb Agathet; wahasurmitud wahu-
tundmusega püüti tõustes clumehelikult
wisakalt] Pardon! Armline atiwad
wahest seda sin?

Agathe. Ei, ma tänan waga. [Wastral
Reigersdorfile otsa, silmapilks aega
kangesti inestades, näib aga siis
mittu otsusele jõudwat, et ta eksimud on.
On ühe ajakirja wõtmud ja sellega lauake-
se juurde pah. peole istunud.]

Reigersdorf [on ka jälle maha istunud,
etteparem. peole; waheaja järele.] Armu-
line on ka alles niind siia jõudnud?

Agathe. Ei, ma olen juba mitu nädalat
siit

Reigersdorf. Juba mitu nädalat - ei, ei,
so, so, juba mitu nädalat.

Agathe. Ja, ma olen siin iga suwi.

Reigersdorf. Iga suwi - ei tühalt! Iga suwi.
Ja seda wõib ara kannatada.

Agathe. O, muidugi, waga hästi.

Reigersdorf. Aga armuline ei näe sugu-
gi nõnda wälja, nagu oleks teil seda
tarwis.

Agathe [naeratades]. Seda just mitte.
Aga mienus supelus, lus umbrus ja

kõigepeält rahul.

Reigersdorf. Ja, väga rahulik naib siin
olevat, väga rahulik.

Agathe. Pärn hõulduarelt rahulik.

Reigersdorf. Ma pean siin alles koduseks
saama, ma ei ole selle ga harjunud.

Agathe. See tulete arvatavasti suurest
linnast?

Reigersdorf. Ja, ma tulen Berlinist. Ar-
muline tunnevad Berlini?

Agathe. Ainult pääliskaudselt. Aga ma
arvan, siis peaks alles eieti tundma,
kui hästi misugune waheldus mõjub.

Reigersdorf. Waheldus. hnn ja. See
on tēsi. Olen ikka wahelduse poelt
olnud. Ja pääle selle - ma ei ole ju
mitte oma lõbu pärast siia tulnud
ja üteldakse ju, misugune tubli
igawus olla terwisele hää.

Agathe. Os, teie ei saa siin kindlasti
mitte igawust tundma.

Reigersdorf [wisakalt] Nivarmas
seltsemmas miidugi mitte - isenesest
meista. Aga kui üks oled, kui tulla -
waid ei ole.

Agathe Need saavad teil wärsti olema.
Põhkem kui te soovite. Siinne supelus -
asutus on nagu üks suur perekond
Reigersdorf. So, so - nagu üks perekond?
So!

Agathe. Ja sin on niipalju materjali tähe -
lepanemiseks. Supeluswõimaste hulgas
on naljakaid meikereid. Ja kõik need
üle meelikud noored inimesed.

Reigersdorf. Noored inimesed? "Ja, see
wärskendab, see elektriseerib. Noored
inimesed on minu nõrkus, ja see on
kui ma nõnda ütelda wain - mind
noore hoidnud. Miidugi, kui veel mi -
suguse ennelikus seisukorras oled
nagu armuline.

Agathe. Oh ei, ma ei ole mitte noor,
ma ei taha seda enam ka olla.

Wiekümne aastaga oldakse wana
naene. Ja ma olen südames tõuimatus, et
noorus silja taga on - kangel, kangel
silja taga.

Reigersdorf Tal oliwad aga ometi sürgi ka
omad mõnud? Kas te ei arwa? Ma jul-
gen tõendada. [Tõuseb jälle waewaga
puusti ja läheneb Agathele; wermilikult.]
Armuline lubawad, et ma emmast esitelem:
parun Reigersdorf.

Agathe [tõuseb ruttu üles.] Süs ometi.

Reigersdorf [imestamult.] Kuidas?

Agathe [kangesti äritatud.] See waband-
te... mina. [tahab ära minna.]

Reigersdorf. Kas te terve ei ole?

Agathe. Seda küll! - Mul on ainult
ma pean.

Reigersdorf. Peaksin mina wahet selle
süüta põhjus olema.

Agathe [emmast aegamööda walitsedes]
Olge päris mureta. On juba mööda -
Kuidas ma ainult wõisin. ! Aga see

oli ainult esimene üllatus. Sest tõe-
poolest, kui teie seda mulle mitte
ise ütelnud ei oleks, ma ei oleks seda
uskunud.

Reigersdorf. Mida siis? Ma ei mäista.

Agathe. See on teist siis saanud, pa-
rim Ottomar von Reigersdorf!

Reigersdorf. Armuline tunnewad mind?

Agathe. Nõnda näete teie siis müüd
välja?

Reigersdorf (rumalalt) Mina.

Agathe. Ja, kolm kümmeid kaks aastat
need väivad minest põhjalikult
muuta. Meie ei tundnud kumbgi
teist ära.

Reigersdorf. Kumbgi? Aga keda on
mul siis arm?

Agathe. Oh, ma teadsin, et see kokku-
punktumine kind tuleb - varem wõi
hiljem. Sa et seda üles tunnistada:
ma rõõmustasin selle üle.

Reigersdorf. Mina rõõmustan ju ka -

uõmustan päris ütlemata. Ainult - ams-
sõna - ma ei tea mitte.

Agathe. Minu nimi on Dorn.

Reigersdorf. Dorn? - Aga - tohtri sugulane?

Agathe. Kuu see nimi teile midagi meelde
ei tuleta, siis waadake mulle eige kord
teravasti otsa, paruni härra von Rei-
gersdorf. Ma ütlesin: kolmekümme
kaks aastat. Ei aita teie mälu teid siis
sugugi? Mis väga pääslikandne meie
tutvus ometi ei olnud!

Reigersdorf [nagu pilvedest kukkudes]

Ar tuhat - Emma, kas teie olete?

Agathe. Minu nimi on Agathe.

Reigersdorf. Agathe - wabandage - Agathe!

Agathe. Ja kolmekümme kaks aasta
eest olin ma kaswataja teie ema mai-
sas.

Reigersdorf. Mitte sõna enam - ma wan-
nutan teid, mitte sõna! Nee silmad!
See hääl! Ja ma wõisin weel kahelda,
inesele alles meelde tuletada lasta...

Andeks andmata! Wabandamata!
 Minu elu kõige õndsamad tunnid,
 kõige õndsamad... Ja nüüd see
 jälle vägemine - niisäest ilma et -
 te walmistamata - te saate aru, see
 teeb mind misugusel mäsödul sega -
 seks...

Agathe. Et te mind esiti Emma's pöda -
 site.

Reigersdorf Ei, tööpoolest - midagi kaevu
 ma teid waatlen, seda arusaamatamaks
 läheb mulle, et ma teid mitte kogu esi -
 mese pilguga... See on ju otse muinas -
 loolik, kui jälgeta aastad teist mäsöda
 läinud on! [Köhides]. Teie märkasite
 ka kahtlemata minu lähemiseksatse
 juures, et kogu - nuudas nüüd ütelda -
 teadmata simpata...

Agathe [tema kohmetusest löbu tundes].
 Ja seda inimest olen ma ükskord kõi -
 gest hingest wihanud! Seda inimest
 olexin ma ükskord külna werega

ära tappa väinud!

Reigersdorf Muid? Aga mis pärast siis?

Agathe Naeruväärt, eks ole? Siiga naeruväärt!

Reigersdorf Sa armas Jumal, meie olime ju mõlemad noored.

Agathe Ja, liiga noor - seda olin minna - waewalt kahesateistkümmend - rumal laps, kes ilma ei tundnud - hää enne päale ilma wälja tõugatud.

Reigersdorf Ja piltilus.

Agathe Seda kahjuks ka.

Reigersdorf Piltilus.

Agathe Ja pidin just teie kätte lange - ma - just teie!

Reigersdorf Aga armuline - ma armasta - sin teid ju seerord - otse jumaldasin! Mul oleks ju pidanud südame asemel kivi olema, kui ma saäl wastu oleksin pannud.

Agathe Muidugi! Ja kui ilusasti te wanda - mida meistrite - mina olla teie esimene,

Jätame nad siis kõik kõrvale, sinna
 kukin teie nadi ju ainumaha olete
 matnud: oma õndsate, oma kõige
 õndsamate mälestuste kaelisse.
 Sinna, kus ka minna - ihuarti võimide
 teiste kõrval paigutatud - teie jaoks
 kuni viimse päevani puhkamine oleksin,
 kui mitte juhus.

Reigersdorf Haraldane õnnelik juhus.
Agathe Kui mitte Haraldane õnnelik juhus
 mind hukka minema eest hoidnud ei
 oleks.

Reigersdorf [osavõtlikult] Oa, mis teie ütles-
 te!

Agathe Sest kõik mis selles sihis sündi-
 da väis, seda olite teie ju kõik teinud.

Reigersdorf Minna. hui. minna. [Kihub]

Agathe Wõi kui teie proua ema mind
 seersordi häbi ja testusega majast välja
 kihutas, ei ühulgi teisel põhjusel, kui et
 ma tema härra pojale õndsaid, kõige
 õndsamaid tundisid tema chus olin

walmistamud - mis tegi siis see härra poeg, et mind päästa, et mind kõige hirmsama cest hoida? Sest seda pidite teie enesele ju ütlemata, et ma inimliku meeluse järel otsustades kadunud olin, kadunud teie süü läbi! Ja siisgi.

Reigersdorf [õhu püüdist tundes.] Mu Jumal, nii palju kui mäletan, sündis eneti kõik, mis asjade seisukorra järel.

Agathe. (Sjände seisukorra järel! Muudugi, teie pakkusite mulle raha. Minu Romeo pakkus mulle raha. Oma emmele, oma ainukesele armastusele - raha. Ja mina - mina olin teie wandeid uskunud; mina olin enesele ette kujutanud - nii uskumata rumal wana olin ma seekord - olin enesele ette kujutanud, et teie mind ära wõtate, ja oma meeleheitmises julgesin ma teile - ja meelde tule tada.

Reigersdorf. Aga armuliseim, mis jaoks...
Agathe [segamata edasi rääkides.] Ma
palusin teilt isegi seda; ma palusin
jumalakeeli. Ma kirjutasin teile oma
viimase kirja, millest ma kindlasti
uskusin, ta saab teid liigitama, teid
sundima. Mitte sõna kaebust ei seisnud
säl sees; mitte sõna minu abist, hirm-
sast süsukeerast. Ma palusin teid ai-
melt südame põhjast, mind mitte maha
jätta; ma lubasin seda teile ehk aeg
kõige sügavama armastusega, kõige
tuuma enese ohverdamisega tasuda.
Ja see ei olnud mitte liialdusgi. Sest - nii
arusaamata see ka on - ma armastasin
teid seekord veel ikka. Ja alles kui teie
selle viimase kirja peäle üleüldse ei
vastanudgi.

Reigersdorf. Aga mõelge ometi... Mis jäi
mulle siis muud üle? See läks mulle
ju raskest küllalt, pagana raskest;
aga oma perekonna pärast olin ma

summitud, oma tulewiku pärast köidetud.
Agathe. Muidugi, see oli mõõduandew ja,
 nagu ma teid täna enese es näen - ja,
 selle tulewiku pärast ei ole midagi üksi
 shwer liig suw.

Reigersdorf. Aga armuliseim, need on
 ju kõik asjad, mis... Ma olen siin
 terwist parandamas; arst on mulle
 igasuguse äriture rõwasti ära keela-
 nud; ma... [saab kange kõha hoo.]

Agathe. Ma kohitsen waga... See on ju
 hirmus, kuidas teie kõhite! - Waene
 Romeo. - Pean ma teile wahet klaas
 wett. [Reigersdorf näitab edasi kõhides
oma rohuklaasi päale.] Ah, teie rohi!

Odaxe! Ma teen ta teile walms. Mitu
 tilka? [Reigersdorf näitab kõhides oma
kümme sõrme.] Kümme? Häa. Kõhe!

[Seeb kümme tilka söögilusika sisse]
 Siin! [Hoiab temale lusika suu juurde;
Reigersdorf neelatab] On teil müüd pa-
 rem?

Reigersdorf [on jõuetult ühe teoli pääle
wajunud, laanase juures par. pool,
nõrgalt.] Täna - täna wäga.

Agathe. Arge praegu weel rääkige. Muidu
tuleb see uuesti. Oodake - üks padi!

[Wõtab lähema leentooli päält ja pis-
tab temale selja taha.] Et teil parem
istuda on - soo! Ma teen crusele teepoo-
lest etteheitid. Seda oli teie jõuu kohta
liiga palju. Esimeses jällenägemise-
wõimus. wiskasin ma kõin teile wastu
pääd, juhus selleks oli ka liig awatellu-
kolmekümne kahe aasta järel - kõin-
mis ma senini enesega wakselt kannud
olin - taewalin kergendus! Aga ärge kart-
ke, nüüd olen ma sellest lahti ja ma
hoidan puhtast südamest, et see teile
mitte kahju ei ole teinud.

Reigersdorf. Teie olete wäga - wäga armuline.

Agathe. Ei ole kõne wäärt. Niisama de tut-
tawate wahel. - Kuidas teie ummast tunnete?

Reigersdorf [mõnusalt tooli selja najale

toetades) Nii häa nagu ammu enam
mitte. - Ma olen ju kergemeelne peiss
ohud, kole kergemeelne peiss... auusena,
üks wärukael.

Agathe. Arge ennast süüdis tuge, paruni
härra. See antaks teid jälle.

Reigersdorf. Oh ei, oh ei, teie ei pea minuga
kui wana raugaga ümber käima. Ma
ei ole weel siuguigi nii käugel, weel su-
guigi mitte. Ma lasen ainult häämele-
ga omale ilusa naesterahwa käe läbi
padja selja taha pista, hähä, olen juba
jälle jalul. Ja kui ma ennast sellega tröös-
tida tohiks, et armuline mulle täesti
nature anders on andnud...

Agathe. Täiesti. Ja, wahust peaksin ma
teile isegi tänulik olema. Olesite teie
seekord teisiti toimetanud, kes teab, kas
ma tänas ennast nii terve, nii rahulise,
nii õnneliku tunneksin olewat. Ma
ei wõi kaewata minu käsi käib wäga
hästi.

Reigersdorf Silmanähtawalt - seda on näha, seda on tunda. Ma arwasin koha.

Agathe. Mis te arwasite?

Reigersdorf. Armuline on nähtawasti armuline on mehel.

Agathe. Ei, paruni härra, ikka veel preili. Ja sellest hoolimata kaib minu näsi wäga hästi. See paistab teile küll wäga kahtlane?

Reigersdorf O, palun wäga, mul ei ole õigust küsida.

Agathe. Aga teie tohite. Ja, pärast on mulle küll veel paar teist ka wandunud, et nad ilma minuta elada ei saa; aga need ma arwan ei uskunud. Ja, wana sõber, teie olete aimuseseks jäänud.

Reigersdorf [pöörates üles täiesti unustades] Kõige kõrgemal meesduul lugu-pidamise waart.

Agathe. Arwate? -

Reigersdorf. Selle päale wõite te uhke olla.

Agathe. Ma ei ole seda aga sugugi mitte.

Ka ei oleks ma selle uhkurega üksi
 raugle saanud. Üks wähe käis mu
 käsi õige wiletsasti. Ma wain küwa leiba,
 ja isegi see lõppes pikapaäale otsa. Siis
 oli mul see määratu õnn, et üks wana
 aadelisoost daame mind seltsiliseks
 wõttis - ehk ma tema es küll midagi
 ei saanud.

Reigersdorf. Ka minu nime mitte?

Agathe. Mis teie mõlitate? Muregune usal-
 duserikkumine! Ei, teie inkoognito oli
 mulle püha. - See wana daame hakkas
 mind enamikult armastama; ka ei
 saanud ta ilma minutata enam läbi.
 Tä oli haiglane, ja mina rawitsesin
 teda...

Reigersdorf. So, so, teie rawitsesite teda.
 Seda meist tate teie küll hästi?

Agathe. Oo, see ei ole ~~siis~~ raske. Üre-
 aranis, kui kellelegi nii palju tänu wõl-
 gu oled, teda nii armastad, nagu mina
 seda hauldast, hääd naesterahwast.

Mõne aasta pärast suri ta ära ja jätkis
mulle õige kena päevanduse. Mina olen
päästetud. (Pusti tõustes) So! Ja mind,
paruni härra, mind ei taha ma teid
kareem tilitada.

Reigersdorf (on ka karmesti pusti tõustud,
võlv selle juures maha surudes) Täi palus,
jääge! Minna h... ma palus teilt seda
Agathe Ma ei tea, mis meil üksteisele veel
ütelda oleks.

Reigersdorf Minul teile veel mõndaagi. See
olete mulle otsekohele oma elu juhtu-
misi jutustanud.

Agathe Ja, aga ma ei näha, et teie minule
omasid jutustate.

Reigersdorf Seda parem. Ja ehk ma rull
kuudagi viisi oma sellisordset ülespi-
damist üigeks kuta ei taha, vaid just
umberpöörtult. (Elawalt) Sulat ja
tuline, ma ei ole mitte ebaurklik, aga
kui ma mõtlen. Sulin cila sira- ni-
suguses meiculus, et kirjeldada ei mäista!

Ja teian teid nünd siin, teid, oma
 neureca sõpra - teie libate, et ma teid
 nõnda nimetan?

Agathe Pahun.

Reigersdorf. Oma neureca sõpra, ainu-
 kest tõsist sõpra, kes mul ial olnud -
 [Agathe teeb mingisuguse liigutuse] ja,
 ainsena - ainukest; sest teised - pean
 ma teile veel wahule siletama hakkama?

Agathe Ma ei pea seda tahtsaks.

Reigersdorf Need teised. noh, ühe sõ-
 naga, kui see kõin mitte selge, päe-
 waselge saatuse näpunäide ei ole.

Agathe Kuidas nõnda?

Reigersdorf. Sellesama saatuse näpu-
 näide, mis meid ükskord niu armu-
 heitmata üks teisest lahti rikkus.

Kellner [on sөөgisaalist sisse astunud
jääb ukse juurde seisma] Paruni
 härra wabandawad.

Reigersdorf Mis - mis teie tahate?

Kellner Üks mees on wäljas.

Reigersdorf. Üks mees? Missugune mees?

Kellner. Ta ütleb, ta olla siia saadetud.

Reigersdorf Saadetud? Mis jaoks?

Kellner. Et paruni härrat masseerida.

Reigersdorf [pahaselt]. Sollus. Mul ei ole praegu aega.

Agathe. Aga paruni härra, teie ei taha ometi minu pärast...

Reigersdorf [kellnerile]. Sulgu teinekord tagasi!

Agathe. Laske ennast ometi masseerida.

Teie tulewiku pärast...

Reigersdorf [nurgalt kellnerile]. Marsch!

[Kellner ära]

Agathe. Ei, misugust wastutust ei wõi ma enese päale wõtta! Sihtsa wisakuse pärast minu wastu ohwerdate teie oma terwisel. Teile on ometi küll masseerimist wäga tarwis, ja...

Reigersdorf. Mida mulle tarwis on, minu armuliseini, selle üle olen ma enesega nüüd täiesti selgusel. [Näitab, et Agathe otte pah. poole istuma peaks]. Kas tahate... hm...

on kogemata oma taskurätiku maha
 kukkuda laiskmud; Reigersdorf näeb
 seda.] Oh, teie taskurätik. [Kumardab,
 tõstab taskurätiku põlvili alles üles,
 katsub arjata waluga püsti tõusta.]

Agathe Masugune kawaler! - Tähelepa-
 nemise väärt! Kes mulle ütelnud oleks,
 et teie veel kord minu ees põlvitamaa
 saate! Täiuske ometi üles, minu härra! -
 Ah so, teie ei saa? Siis aitaw ma teid
 [Tõstab tema wäewaga üles.] Ah, olete teie
 aga raske! Niid aga ärge olge enam
 kergemeelne. Summimise peate teie lõpu-
 likult jätma! - Noh, mison siis teie süda-
 mega.

Reigersdorf [hooqu wõttes] Agathe!

Agathe [kangesti inestades] Mis see peab
 tähendama?

Reigersdorf. Subage, et ma teid Agatheks
 nimetan. See on mulle nii armas.

Agathe. Mulle aga mitte sugugi.

Reigersdorf. Agathe, teie tuleksite mulle

käna üht wana wõlga melde - üht aui-
wõlga. Mida hiljem inimene oma wõlga-
sid maksab, seda parem. [Segaselt.] Ei,
ei, parden, tahaksin ütelda: parem, et
inimene oma wõlad hilja ära max-
sab, kui mitte kunagi. Aga mitte ükski
kui kawaler, kes teile teatawale mõõdul
auntasu wõlgu on jäänud, waid ka
kui mees, kes inerti teie isiku wastupa-
nemata mõju all seisab. . . noh, lühidalt,
mis teie selles tarwaksite, kui ma kui
ma meie wana wahetorra seadus lüües
teen?

Agathe. Ma ei ole küll äiti kuulnud?

Reigersdorf. Tais tõi, mina.

Agathe. Tõie-teie tahate mind naeseks
wõtta?

Reigersdorf. Ma kinnitan, et ma selles
walmis olen.

Agathe. Missugune uskemata kangelase-
tegu!

Reigersdorf. Teil enainult tarwis tahta, ja

ma wiin teid kui oma seaduslise abikaasa sellesse majasse tagasi.

Agathe. Kust mind kolmekümne kahe aasta eest wälja wisati.

Reigersdorf. Seda hülgawari olex teie auutaru.

Agathe. Auutaru? Haha, teie olete suureparaline, wana härra!

Reigersdorf. Ma mestari, et minu teiselt moeldud ettepanek.

Agathe. Auutaru! Kuudas ma ükskord selle sõna järele jannuesin seekord kui ma arwasin, mind on kõik otsas, nüüd pean ma maad alla wajuma oma häbiga! Kuudas olexin ma nuttes ja rõõmu pärast hõisates teie ees põlwitanud, teie käsa suudelnud selle sõna eest! Tä tänatäna maeran ma lihtsalt teie üle.

Reigersdorf. Mõtelge järele! Mõtelge järele! Ma tean wäga hästi: mis ma teile tänata ette panen, see ei ole mitte täiesti seesama, mis see siis olex olnud. See on abielu-

Kuidas nüüd ütelda - abielu ilma illusionideta. Ilma wastastikuse enesepeetureta. Aga... hm... peab see siis sellepärast halvem olema? Mina vähemalt, mul oleks seekord waewalt korda läinud teid õnnelikuks teha. Mina ei olenud üleüldse veel mitte küps abielu jaoks...

Agathe. Ja tana olite teie küps - üliküps. Ja, ma mõistan teid. Ilusad pidupäewad on mööda. Paruni härrast on wäsinud, haige mees saanud; paruni härra tahaks ennast ilmast tagasi tõmmata, nii täis kui poolilmat, selle järel kui need ennast temast tagasi on tõmmanud. Ja sellepärast arwab paruni härra, tema nooreea sõber, neda ta petnud, alandanud ja maha jätanud, see oleks just veel häa küllalt, et temale tema wanaseas halastajaks õeks olla. Ja muudugi see oleks teile armas!

Reigersdorf. Mure teie enese tulewiku pärast peaks teile ütleva, et te seda asja.

mitte nii ilma pikema jututa kõrwale
heitma ei pea. Seisukord, mida teie ise...
huv... puudliku tunnete olemat.

Agathe. O, see on ammu, ammu mäda.
Kes küsib täna veel nii wana loojärele?
Kuipea kui meie käest enam uusi eksisam-
musid ei nõuta, antakse meile wanad
andeks. Ja, nii naljakas see ka kõlab:
waesterahwa minewikku nõhtakse seda
wähem, mida pikemaks ta on läinud.

Reigersdorf. Aga kas teie ei tunne siis su-
guigi igatsust uhe inimese järele, kodu
järele? Kas teie-lubage mulle see wisaaru-
seta tähendus-ka teie lähete waneinaks.
Mul päewal saate teie nagu minagi
tundma, et te üksi ilmas seisate.

Agathe. Seda usun ma waevalt.

Reigersdorf. Aga teie olete ometi ka üksi...

Agathe. Ei seda ei ole ma mitte.

Reigersdorf. Mitte? Ma arwan ometi?...

Agathe. Mul on ju mu poeg.

Reigersdorf [pea keeletu]. See...

Agathe. Meie poeg, kui tahate.

Reigersdorf. Meie... [Hakkab jälle rõhuma.]

Agathe. Kus rõhahooq? Teie tilgad? Pean ma... [Sahab niid tuua.]

Reigersdorf [tähendab käega, et tarwis ei ole; siis rõhah vahelt] Täna. See... see lähed mööda. Meie... meie poeg! Sa sellest sel-
lest ei ütle teie mulle midagi?

Agathe. Aga seda pidite teie ju teadma. Sest see seisis ju ka minu viimases kirjas, mille pääle teie ei was taimud.

Reigersdorf [higi kiivatatades] Tuliat ja tuline, miks teie siis seda mitte mulle vähemalt pärast... kui asi juba niisau-
gel oli... Miks teie mulle mitte võimalust ei andnud...

Agathe. Mulle veel kord raha parakuda? Selleks ei olnud mul hirmu.

Reigersdorf. Noh, ükskõik, ükskõik, aga... [sõnu kähistades] peiss on kord olemas.

Agathe. Peisist on vahepääl mees saanud, paruni härra. Sa missugune mees!

Kui teie enne ütlesite, ma võida uhke olla, ja tema päale olen ma tõesti uhke. Et ma tema esitsa võõraste inimeste juurde pidin panema, see oli kõigest minu valudest kõige suurem. Aga tema seitsmendast aastast saadik väisin ma ainult temale elada ja tema minule. Siis kasvatas mujaläinud lastekasvataja oma enese last, ja näeb, et ta oma ametit mitte nii väga halvasti ei mõistnud; sest tema lapses sai häa tubli inimene. Ei, tõesti, paruni härra, ma ei ole mitte ükski.

Reigersdorf. Noh, poole tee päale ei pea seisma jaama-iseenesest mõista, mis te siis selle kohta ütlesite, kui ma... kui ma wahnis oleksin teie - oma - meie poega seaduslikult oma pojaks wõtma?

Agathe. Mis mina selle kohta ütlesin, on ju süü kõrvaline asi. Pääasi on, mis tema selle kohta ütles.

Reigersdorf. Noh, ma wain küll loota, et

waimalus minu nime pärijaks saada.
Agathe. Oo, siis tunnete teda halvasti.
 Onna ema nimega on ta täiesti rahul.
Reigersdorf. Algugi, aga väiks siiski katsu-
 da.

Agathe. Ma annan teile nõuu, seda mit-
 te katsuda.

Reigersdorf. Sa miks mitte? Kuna ma
 kard ju täesti tema isa olen...

Agathe. Tema ei peaks teid selleks ial.

Reigersdorf. Tema mind. Pardon, lubage,
 see tähendaks ju otse ilma paa päale
 pöörata; see on ju otse loomuwastane!
 Teie olete temale küll... väga halwa arwa-
 mise minu kohta andnud?

Agathe. Tema ei ole ial minu kaert ühte
 halba sõna teie üle kuulnud.

Reigersdorf. Siis usun ma kindlasti...

Agathe. Teie olete tema jaoks ainult sur-
 nud-mund midagi.

Reigersdorf. Surnud?

Agathe. Kui ta veel väike oli, ütlesin

ma temale, et tema isa surmud on. Pä-
rast - kui ta wana küllalt oli, et arm-
saada - ütlesin ma talle tõtt.

Reigersdorf Tema teab...?

Agathe. Koik pääle teie nime. Ka seda
tahtsin ma talle ütelda, aga tema keelas
mind selles. Ta ütles: „Ei, ema, ma ei taha
tema nime teada. Senini uskusin ma, et
ta surmud on; ta on seda nüüdses t pääle
minu juuks alles äieti. See wõiks ju wõina-
lik olla, et ma temaga ükskord kokku
juhtun” - tema arwab nimelt, teie elate
kuski kaugel maal - „süs aga tahan
ma temast nõnda wõralt mööda min-
na, nagu tema minust mööda on läinud”

Reigersdorf. Dnast lihalekustisast!

Agathe. Seda katsusin mina temale ka
selgeks teha. Aga tema wastas: „Pean ma
sellele minerele wahert tänuks olema,
et ta mulle elu andis? See oli ju täitsa
tema tahtmist wastu. Kõige rohkem,
mul tõuseks wihapuna näkku, kui ma

teda näew. . . Ja, ta on häädus ise, meie
poeg; tal on ainult üks nõrk külq. Ja
armastab oma ema nõnda palawalt, et ta
ial arm ei saa, kuidas teda maha wõidi
jätta.

Bergersdorf. [kõige suuremas arituses edasi
tagasi kõmpides] Suhad ja tuline! Suhad
ja tuline! Müüd leiad koha, kuhu oma
pää panda wõiks. müüd leiad pärija.
Ja, jumal teab, ma ei tãidi oma warandust
oma peenikeste onupoegadele jätta, et nad
ta wahuwinnaga ära joowad! Põisid ju
ainult seda ostawad. Hirmus! Aga mina
ei taha nõnda teisi ilma rãnnata - mi-
na ei taha - mina ei taha! Kui see
noor mees. . . kuidas peen ma ütlemu.
kui ta minu kahetsust näeb, minni
hääd tahtmist. . . kui ma teda palun.
kui teie mind selle juures teetate.

Agathe. Mina?

Bergersdorf Teie teete seda; ja, teie teete
seda. Mina olen shahmatt, ma annan

järele - täiesti shahmatt! Aga just selle-
 pärast. Teie armastate mind kord,
 Arge minult viimast lootust võtke! Laske
 mul veel enne õhtut raasuke enne maitsta.
Agathe Raasuke? Teie olete võinud seda
 teada, araväärimata enne minuga jaha-
 da; aga teie ei tahtnud. Teie jätsite selle
 enne minule üksi, sest et teie lohu teile kal-
 lin näitas. Peiss on minu oma. Teie and-
 site eegised tema päale käest ära, selle-
 ga, et te tema ära salgasite. Kõis ar-
 mastuse, mis tal on, on ta minu päale
 pööranud, minu päale, kes tema eest hoo-
 litsemud ja kannatanud on. Ja kui ma
 täna nii rumal olexin, poole sellest teile
 wabatahtlikult ära anda, teile ei olex
 sellest kasu. Minu poeg on iseseisew. Tema
 ei tunne teid, tema ei tarwita teid. Oli
 kord aeg, siis olex ta pidanud meid
 kindlamini üksteise külge litina; täna
 seisab ta meie wahel nagu müür.
Reigersdorf. Kus elab teie poeg? Kus ta on?

Kust leiad ma teda?

Agathe. Siis tahaksite ..

Reigersdorf [atsustawalt.] Ja, ma tahan tema käest ise küsida; tahan ennast temale tunda anda; tahan temale kirjeldada, kuidas minuga lugu on.

Agathe. Ma nõudan teile: see oleks arjate äritus teie jaoks. Tema ise on ju äritu-
sied teile kewarti ära keelanud.

Reigersdorf. Tema ise?!

Supelusart [tuleb ruttu kerkelt.] So, ema!
Tunabale tänu, nüüd olen ma waba. Keis
käigud on tehtud. Pean ma nüüd veel sind
pooliks tunnikeseks jalutama waima?

Agathe [oma rahutust warjates.] Häameelega.

Arsst. Kus su kübar on? [Agathe näitab pah-
use poole.] Saäl sees? Oota, ma toon ta
sulle. [Pah. poole ära.]

Reigersdorf [sõnu kagistades.] Tema. tema.

Agathe [ruttu tasa.] Nüüd küsige tema
käest, kui teil selliks julgust on.

Reigersdorf. Ma tahan .. ma saan .. [Wajub

Kaheldes ja jõuetult tooi pääle par. pool
lauarese ääres.]

Arst [tuleb kübaraga kagasi.] So, sin ta on.
Müüd aga ruttu! Päevalik õhk on wäljas.

Agathe [paneb oma kübara päha, tombab
vündad kätte, kõin aeg rahutult Reigersdorfi
waadeldes.]

Arst [kõhib Reigersdorfi juurde.] Woh, paruni
härwa, olete müüd nature paremas tujus?

Reigersdorf [wahib talle otsa, enesega wõi-
deldes.] Mina... hin... mina...

Arst. Ja mis ma weel ütelda tahtsin, ma
wain teile rõõmustawa teate tuma. Prantuse
naljalikti leiata sin wastu kohwimajas.

Reigersdorf. Mina...

Arst. Ja see lugu Fifiga, eks ole, selle heidate
kõpulisult pääst wälja?

Reigersdorf [wimase jõungaga.] Kuulge, mina...

Arst [waatab talle imestades otsa.] On teil
wub midagi südame pääl?

Reigersdorf [seespidiselt kokku langedes.]

Ei, doktor... ei [Kõhib.]

Arst. Inna veel see rõha? "Wotke aga agararti
võhtu." [Agathe juurde minnes] Oled sa wal-
mis, ema?

Reigersdorf [leeb, et oma segadust varjata til-
kasid lusikasse.]

Agathe [arstile, poolhäälega] Utle õige, on
parun sääl tõsiselt haige?

Arst. See sääl? Oh ei. See on ainult luu-
sidpidanud. Sa müüd maksab ta oma arwe
nende eest.

Agathe [higutusega] Näib nõnda.

Arst. Sule. [Parub Agathele kae. Agathe läheb
temaga keskestvälja, pinnka pilku Reigersdorfi
poole heites.]

Reigersdorf [hüüab, nüüpea kui ta näeb, et
molemad kadunud on, rõva häälega.]

Kellner! Kellner! Kellner!

Kellner [tuleb ruttu söögisaalist] Paruni
härra käsewad?

Reigersdorf. Arwe!

(Esime)

